

Územná ochrana prírody

- Územná ochrana vo svete
 - Kategorizácia chránených území
 - Územná ochrana na Slovensku
-

Územná ochrana vo svete

- rok 1960 – 10000 ch. ú. 2 mil. km²
 - rok 2005 – 101051 ch. ú. 18,8 mil. km²
 - Európa 43000 – Afrika 6990
 - Najväčšie chránené územia:
 - ❑ Grónsko (97 200 000 ha)
 - ❑ Ar-Rub al-Khali (Saudská Arábia)
 - ❑ Veľká koralová bariéra (Austrália)
 - ❑ Koralová bariéra (Havaj)
 - ❑ Amazonský prales (Kolumbia)
-

Medzinárodná kategorizácia chránených území

- Viac ako 1000 kategórií chránených území
 - IUCN
 - ❑ I.a Prísne chránená prírodná rezervácia
 - ❑ I.b Územie divočiny
 - ❑ II. Národný park
 - ❑ III. Prírodná pamiatka
 - ❑ IV. Územie starostlivosti o druhy
 - ❑ V. Chránená krajiny (terestrická / akvatická)
 - ❑ VI. Areál ochrany prírodných zdrojov
-

Územná ochrana na slovensku

- Zákon 543/2002
 - Stupne ochrany (na základe činností)
 - Kategórie ochrany (veľkosť a cennosť ekosystémov)
-

Stupne ochrany

- SK legislatíva rozlišuje 5 stupňov ochrany

1. Stupeň ochrany

Súhlas orgánu ochrany prírody sa vyžaduje na:

- Vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade, vodného toku, ťažbu rašeliny, trstia, bahna a riečneho materiálu;
 - Rozšírenie nepôvodného druhu za hranicu zastavaného územia;
 - Leteckú aplikáciu hnojív a chemických látok;
 - Vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka;
 - Zasahovanie do biotopu národného, alebo európskeho významu;
 - Výsadba drevín mimo zastavaného územia okrem ovocných sádov viníc, záhrad a chmeľníc;
 - Likvidácia geologického diela alebo objektu;
 - Vyradenie vodnej plochy a jej pridelenie do užívania na účely podnikania;
-

2. Stupeň ochrany

V území je zakázané:

- Vjazd a státie s motorovým vozidlom alebo záprahovým vozidlom (voz, koč, sane) mimo komunikácií;
- Vjazd a státie s bicyklom na pozemky za hranicou zastavaného územia mimo komunikácie;

Súhlas orgánu ochrany prírody sa vyžaduje na:

- Vykonávanie činností uvedených pre prvý stupeň;
- Likvidáciu existujúcich TTP;
- Výstavbu lesných ciest a zväžnic;
- Oplotenie pozemku mimo zastavaného územia okrem les. Škôlok, ovocného sadu a vinice;
- Pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat, ako aj ich ustajnenie mimo stavieb pri veľkosti stáda nad 30 kusov;
- Vykonávanie technických geologických prác;

2. Stupeň ochrany

- Umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia;
 - Na ploche väčšej ako 2 ha aplikáciu chemických látok, hnojív, pesticídov,....;
 - Budovanie chodníkov a trás (turistická, náučná, cyklotrasa,...);
 - Vykonávanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zbormi mimo vojenských obvodov a priestorov;
 - Organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí;
 - Umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako aj predajného stánku, konštrukcie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov;
 - Umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo ploche neslúžiacej plavbe
-

2. Stupeň ochrany

- Použitie zariadenia spôsobujúceho svetelné a zvukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie;

3. Stupeň ochrany

V území je zakázané:

- Vykonávať činnosti v stupni dva;
- Pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka;
- Táboriť, stanovať, bivakovať, jazdiť na koni, zakladať oheň mimo uzavretých stavieb, lyžovať, vykonávať horolezecký výstup a iné športové aktivity;

Súhlas orgánu ochrany prírody sa vyžaduje na:

- Vykonávanie činností uvedených v stupni dva;
 - Umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, pútača;
-

3. Stupeň ochrany

- Pozemnú aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, herbicídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti;
- Let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia; osvetlenie bežeckej trate, lyžiarskej trate, a športového areálu mimo uzavretých stavieb;
- Vykonávanie technických geologických prác;

ZÁKAZ NEPLATÍ v súvislosti s obhospodarovaním pozemku výkonom práva poľovníctva alebo rybárstva

4. Stupeň ochrany

V území je zakázané:

- Vykonávať činnosti v stupni tri;
- Ťažiť drevnú hmotu holorubným hospodárskym spôsobom;
- Rozorávať existujúce trvalé porasty a rúbať dreviny;
- Zbierať nerasty a skameneliny;
- Umiestniť košiar, stavbu alebo iné zariadenie na ochranu hospodárskych zvierat;
- Voľne pustiť psa (okrem osobitých predpisov);

Súhlas orgánu ochrany prírody sa vyžaduje na:

- Činnosti uvedené v stupni tri;
 - Pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat na voľných ležoviskách mimo stavieb (nad 30 ks)
 - Umiestňovať stavby
-

5. Stupeň ochrany

V území je zakázané:

- Vykonávať činnosti v stupni štyri;
 - Zasiahnúť do lesného porastu a poškodiť pôdny a vegetačný kryt;
 - Stavать lesnú cestu alebo zväžnicu, zriadiť poľovnícke a rybochovné zariadenie;
 - Osvetľovať bežeckú a lyžiarsku trať alebo športový areál;
 - Rušiť pokoj a ticho;
 - Chytať, usmrtiť alebo loviť živočícha;
 - Meniť stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, rašeliny, bahna a riečného materiálu;
 - **Umiestniť stavbu;**
-

Kategórie chránených území

<i>kategória</i>	<i>stupeň ochrany</i>
■ Chránená krajinná oblasť (CHKO)	2
■ Národný park (NP)	3
■ Chránený areál (CHA)	3, 4 alebo 5
■ Prírodná rezervácia (PR)	4 alebo 5
■ Národná prírodná rezervácia (NPR)	5
■ Prírodná pamiatka (PP)	4 alebo 5
■ Chránený krajinný prvok (CHKP)	2,3,4 alebo 5
■ Chránené vtáčie územie (CHVÚ)	X

Chránená krajinná oblasť

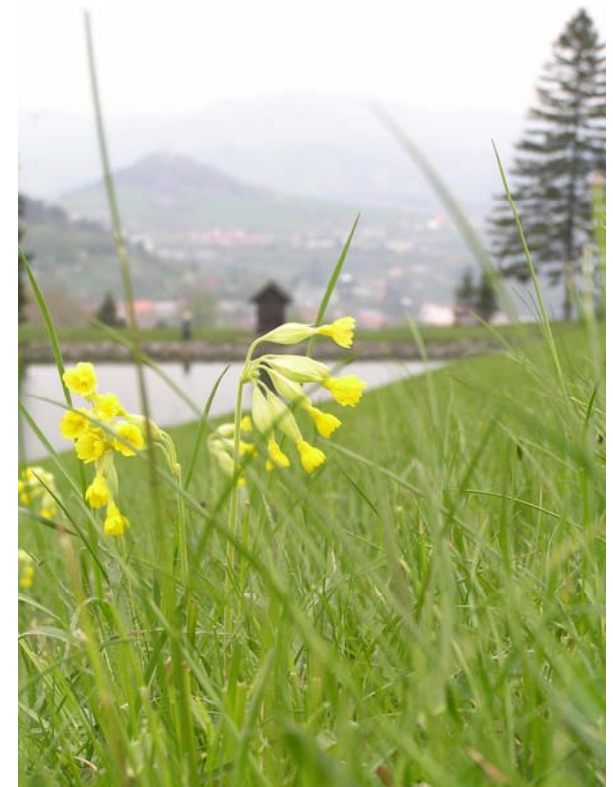
Rozsiahle územie s výmerou nad 1000 ha, s rozptýlenými ekosystémami významnými pre zachovanie biologickej rozmanitosti a ekologickej stability s charakteristickým vzhľadom krajiny alebo so špecifickými formami osídlenia

Vyhlasuje ho

MŽP SR

Stupeň ochrany

2

Chránená krajinná oblasť

CHKO na Slovensku

Vihorlat	1973	17 485 ha
Malé Karpaty	1976	65 504 ha
Východné Karpaty	1977	26 833 ha
Horná Orava	1979	70 333 ha
Biele Karpaty	1979	43 519 ha
Štiavnické vrchy	1979	77 630 ha
Poľana	1981	20 079 ha
Kysuce	1984	65 462 ha
Ponitrie	1985	37 665 ha
Záhorie	1988	27 522 ha
Strážovské vrchy	1989	30 979 ha
Cerová vrchovina	1989	16 280 ha
Latorica	1990	15 620 ha
Dunajské luhy	1998	12 284 ha

Porast duba plstnatého (Quercus pubescens) pod hradom Gýmeš v CHKO Ponitrie, Petluš, 2006

Národný park

Rozsiahle územie s výmerou nad 1000 ha, s prevažne nezmenenými ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou alebo v jedinečnej a prirodzenej krajinnej štruktúre, tvoriace nadregionálne biocentrá a najvýznamnejšie prírodné dedičstvo, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti.

Vyhlasuje ho vláda SR

Stupeň ochrany 3

Ochranná zóna 2

Chata pod Borišovom, Národný park Veľká Fatra, Petluš, 2007

Národný park

NP na Slovensku

Tatranský národný park	1949	73 800	1,51
Pieninský národný park	1967	3 750	0,08
Národný park Nízke Tatry	1978	72 842	1,49
Slovenský raj	1988	19 763	0,40
Malá Fatra	1988	22 630	0,46
Muránska planina	1997	20 318	0,41
Poloniny	1997	29 805	0,61
Slovenský kras	2002	34 611	0,71
Veľká Fatra	2002	40 371	0,82

Chránený areál

Lokalita spravidla s výmerou do 1000 ha, na ktorej sú biotopy európskeho významu alebo biotopy národného významu alebo, ktorá je biotopom druhu európskeho významu alebo biotopom druhu národného významu a kde priaznivý stav týchto biotopov závisí na obhospodarovaní človekom

Vyhlasuje ho krajský úrad

Stupeň ochrany **3,4,5**

Počet	Výmera
181	5 201,9

Prírodná rezervácia a národná prírodná rezervácia

Lokalita, spravidla s výmerou do 1 000 ha, ktorá predstavuje pôvodné alebo ľudskou činnosťou málo pozmenené biotopy európskeho alebo národného významu alebo biotopy druhov európskeho alebo národného významu. Na území PR a NPR

Vyhlasuje ich krajský úrad

Stupeň ochrany 4,5

Počet		Výmera
PR	381	12 796 ha
NPR	219	83 711 ha
SPR	2	51 ha

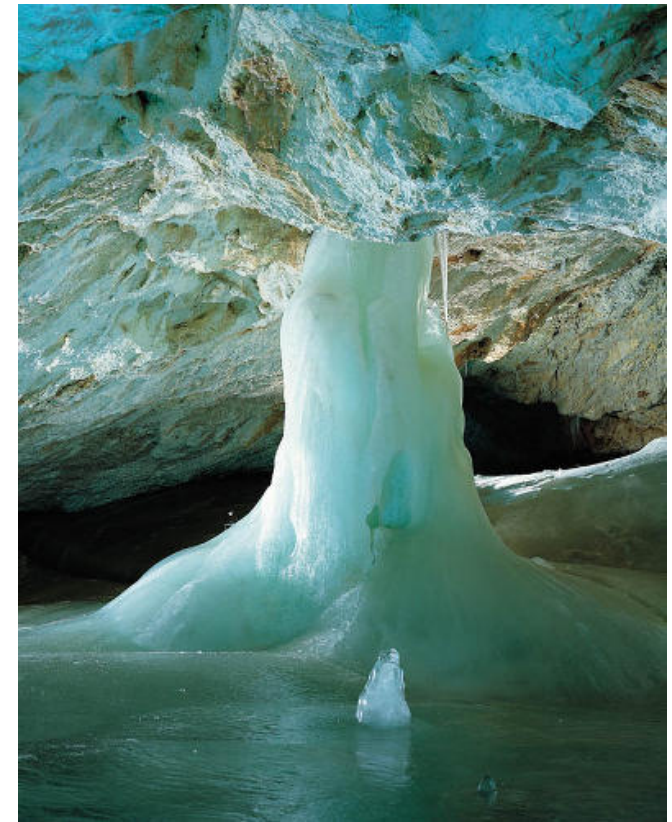
Prírodná pamiatka a Národná prírodná pamiatka

Bodový, líniový alebo iný maloplošný ekosystém, jeho zložky alebo prvky, spravidla s výmerou do 50 ha, ktoré majú vedecký, kultúrny, ekologický, estetický alebo krajinotvorný význam.

Vyhlasuje ich krajský úrad

Stupeň ochrany 4,5

Počet		Výmera
PP	228	1 543 ha
NPP	11	58 ha

Chránený krajinný prvok

Významný krajinný prvok, ktorý plní funkciu biocentra, biokoridoru alebo interakčného prvku najmä miestneho alebo regionálneho významu.

Vyhlasuje ho okresný úrad

Stupeň ochrany 2,3,4,5
